

A PÁPAI
CSALATKOZHATLANSÁG.

HORVÁT JÁNOS.

A

PÁPAI CSALATKOZHATLANSÁG.

HORVÁT JÁNOS.

KECSKEMÉTEN ,

NYOMATOTT SZILÁDY KÁROLY FIÁNÁL.

1872.

I.

Jézus apostolokat választ.

Négyezer évig várakozott az emberi nem az ígért Megváltóra, míg végre az idők teljében a várva-várt Megváltó, égi székét elhagyván, földre jött, és egy Szűztől emberi testet vett magára. Miután harminc évig tartó magán életét betöltötte, megkezdte nyilvános életét — három év tartama alatt égbe vezető szent tanát közölvén az emberekkel. Szívén feküdt Jézusnak mindnyájunk üdve, tehát nemcsak azoké, kik az ő korában éltek, hanem a mienk is, sőt azok üdve is, kik a világ végével fognak élni. Azért tehát, hogy üdvre vezető szent tanának, az emberek között fenntartása és terjesztése könnyűséggel eszközöltessék, tanítványokról gondoskodott, kik az isteni intézménynek őrei, kezelői és terjesztői legyenek: és pedig olyképen intézkedett Jézus, hogy a tanítványokra ruházott hatalom örök legyen, azaz: a törvényes utódokkal is közöltessék.

Jézus, a Jeruzsálemben megült húsvéti ünnepek után, Galilaeába jött, hol leggyakrabban és legörömeztőbb tartózkodott. Alig érkezett meg, már is roppant népsereg vette körül, mely Tyrus, Sidon és a középtenger partjairól jött, hogy őt lássa, tanítását hallhassa. A néptolongás mindegyre nagyobbodott, midőn Jézus a népet, mely elszórtan volt letelepedve, s mely a távolság miatt Jézus isteni szavait nem hallhatta, megtekintette, megilletődött szívvel szólott a tanítványokhoz, ime ugymond: „Az aratás ugyan sok, de a munkás kevés; kérjétek azért az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.“¹⁾ Jézus ez alkalommal egybehitta a tizenkét tanítványt, kiket már eleve magához édesgetett, és felruházta őket, mint kiválasztottakat, a tanítói hatalommal, és elküldötte, mint munkásokat, aratásába.

Feltámadása után pedig a tizenkét tanítványt a szentségek kiszolgáltatására is képesítette és feljogosította; szóval: ez apostolokat papi, tanító és kormányzói hatalommal ruházta föl — elküldvén őket, mint ilyeneket minden nemzethez, mondván: „Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket.“²⁾

¹⁾ Máté 9. 37, 38.

²⁾ János 20. 21.

II.

Jézus Pétert az egyház fejévé teszi.

Jézus, miután a megváltás nagy művét befejezte, nem maradhatott a földön, hanem vissza kellett térni Atyjához. Már most, hogy a megváltás műve fenmaradást nyerjen, hogy szent tana minden módosítás nélkül, mint minden nemzetek tulajdona, épségben tartassék, teljhatalmu helyett nőkről kellett gondoskodnia, ki nemcsak az apostoloknak feje, de az egész kereszténységnek közös atyja legyen; ki az apostolok és azok utódai között felmerülhető vitákat, Jézustól vett tekintélye súlyával elintézzé, az apostolok és a hívek közötti megállapított viszonyosságot, rendet fentartsa -- szóval: az egész kereszténységet kormányozza.

És adott-e Jézus egyházának ilyen főt? Igen, adott! Pétert tette az apostolok fejévé és az egész kereszténységnek közös atyjává.

Valóban szívreható a jelenet, mely alkalommal Jézus Pétert az egész egyház fejévé avatta. A szerető szívű Jézus ugyanis kevéssel halála előtt, megválasztott tanítványait a magasra emelkedő Antilibanon tövéhez vezette. Lealkonyodott a nap, Jézus a hegyre vonult és egész

éjjel imádkozott.¹⁾ Imádkozott valamennyi tanítványért, de különösen Péterért.²⁾ Hajnal hasadtával ért a legszentebb ima véget, mikor szeretett tanítványihoz jött, utját tovább folytatandó; ekkor választotta Jézus Pétert a többi apostolok fejedelmévé. Jézus ugyanis kérdezé tanítványait: kinek tartanak engem az emberek? Feleltek: némelyek ker. szent Jánosnak, némelyek Illésnek, némelyek pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül. Ismét kérdést intézett hozzájuk: Ti pedig, kinek tartotok engem? Ekkor Simon Jézus istenségéről a következőleg tett vallomást: Te vagy Krisztus, az élő Istennek fia! Jézus, Simont hite miatt megjutalmazandó, boldognak mondotta, és a következő szavakkal: És én mondom neked, hogy te Péter vagy (azaz kőszál, szírterősségű férfiú, alapkö) és e kőszálon fogom építeni anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyország kulcsait. És a mit megkötendesz a földön, meg lesz kötve mennyekben is, és a mit feloldandasz a földön, fel lesz oldva mennyek-

¹⁾ Lukács 9. 18.

²⁾ Lukács 22. 32.

ben is ¹⁾), Pétert az apostolok fejedelmévé, és az egyház sarkkövévé rendelte.

Jézusnak gondoskodása egyháza iránt annyira szeretetteljes, az egyház fejedelme iránt annyira figyelmes, hogy még kevéssel mennybemenetele előtt is, egyházának üdve és helyettnökének kötelmei meghatározásával foglalkozik. Azért, midőn Tiberiás tenger-partjain utoljára jelent meg tanítványainak, szint' oly határozottan szólt Péterhez : „Legeltesd juhaimat, legeltesd bárányaimat.“ ²⁾)

Jézus Pétert tette egyházának fejedelmévé, sarkkövévé; Pétert, mondom, ki, bár mint magán személy keresztre feszítettet és meghalt, de ki mégis él utódaiban, amennyiben előljárói hivatala szakadatlanul folytattatik az időszerinti Pápák által.

III.

A pápai csalatkozhatlanság.

Jézus egykor Genezareth tava partjaira jöve, tanítványainak mondá: „Menjetek és tanítsatok minden nemzetet, megkeresztelvén őket az Atya, Fiú és Szentlélek nevében.“ E szavak erejének hódoltak az apostolok és hódolnak azok törvényes utódai, a fölszentelt papok, a világ végeig; e szavak erejénél fogva lép szent Péter tem-

¹⁾ János 21.

²⁾ Máté 16. 18, 19.

plomában a szószékre az Isten igéjét hirdető pap, épen úgy, mint lép a legkisebb falu temploma szószékére a szerény falusi pap; e szavak büverejének hódolok én magam is, ki szinte hirdetem Jézus égbe vezető szent tanát.

De mit tanítunk mi? Válaszom: a hitnek letéteményét, Jézus szent tanát! És biztosak lehetünk-e, hogy a tan, melyet előadunk, módosítás nélkül Jézusnak szent tana? Igen! Biztosak lehetünk; bizonyosságunk erre Jézus, az élő Istennek Fia, ki velünk van a világ végeig, de különösen a római Pá pá k k a l, hogy ha mi tévednénk, vagy csak ingadoznánk is: ők megerősítsenek bennünket a szent hitben. Péternek és Péter személyében a szakadatlan sorban következő Pá pá k n a k adatott tehát a csalatkozhatlansági előjog, és senkinek másnak — Jézus égi tanának tisztasága fölött őrködni.

És mit értünk a csalatkozhatlanság alatt? Vajjon azt, hogy mint némely hígvelejű tudósok regélik, a Pá pá semmiben sem tévedhet, sőt nem is vétkezhetik? Vagy azt, hogy a Pá pá t megcsalni nem lehet? miként bizonyos úri ember vélekedett, ki hozzám így szólt: szeretném én látni, ha pejparipámat eladnám a Pá pá n a k — nem-e megcsalnám? Ily dőre fogalmak a pápai csalatkozhatlanság felől távol legyenek! De hát mégis, mit ér-

tünk a Pápai családokozhatatlanság alatt? A családokozhatatlanság alatt értjük a Pápának azon Istentől vett előjogát, melynél fogva, midőn szent Péter bármely törvényes utóda, a római Pápa, Péter székéről szól, vagyis midőn, mint az összes keresztények főpásztora és tanítója, legfőbb apostoli tekintélyénél fogva, a hitről vagy erkölcsökről szóló valamely tant határoz meg, mint olyant, mely az egész egyház által elfogadandó, isteni segély folytán, mely neki szent Péterben ígértetett, családokozhatatlansággal van felruházva; azért a római Pápának ilyenén meghatározásai önmaguknál fogva meg nem változtathatók.¹⁾

Honnan tudjuk, hogy a Pápák ily különös isteni kegyelésnek örvendenek? Tudjuk a Szentíráshól és az ész követelményeiből.

Jézus kevéssel halála előtt így szólt Péterhez: „Én mondom neked, hogy te Péter vagy, és e kőszálon fogom építeni anyaszentegyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta.“ Ime Jézus itt szent Péterről azt mondja, hogy ő kőszál, azaz: szírterősségű férfiú, akin építeni fogja anyaszentegyházát, akin és amelyen a pokol hatalmai erőt nem veendenek. És Jézus okszerűleg cselekedett, midőn egy-

¹⁾ Canones et Decreta SS. C. Vaticani. 1870.

házának szilárd alapot adott; igen, mert ha anyaszent-egyházát, melynek milliók és milliók üdvházának kellett lennie, homokra építi, azaz: ha ő égbe vezető szent tanát csak úgy könnyedén az emberek szeszélyére bízza: úgy az a pokol hatalmai által ledöntetik; de az egyház önmaga önmagát elemzi föl.

Hogy az alap, melyre egyházunk építve van, mily szilárd? onnan is kitűnik, hogy már csaknem kétezred év alatt hozott annyi pápai döntvény közül, nem találta-tik csak egy is, mely következetlen lenne, melyet, bár a legélesebben kutató ész is megcáfolhatna; nem, mert midőn a Pápa a hitről vagy erkölcsökről szóló valamely tant határoz meg, mint olyant, mely az egész egyház által elfogadandó, isteni segély folytán, csatlakozhatlansággal van felruházva. De tévedés, a mint a multban nem történt, nemes büszkeséggel mondhatjuk: úgy a jövőben se történend. Nincs okunk a félelemre soha!

Amint a kereszténység első századaiban, a kereszténységnek mintegy kimentésére ezen tétel állíttatott föl, a kereszténység vagy Istentől van, vagy nincs; ha Istentől van, úgy haszontalan az ellene intézett minden üldözés, ha nincs, úgy önmagában is megdől, elenyészik; azért legjobb azt magára hagyni: úgy most a csatlakozhatlansági tan elleneinek mondom: a pápai csatlakozhatlan-

ság vagy Istentől van, vagy nincs; ha Istentől van, úgy haszontalan minden ellene intézett vakmerőség, ha nincs Istentől, úgy az egyház elleneinek még örvendeni kellene és nem tajtékzani a dühtől, nem kétségbeesetten jajveszékelní, mert előbb-utóbb a Pápa a hitről vagy erkölcsökről szóló valamely tan meghatározásában csak tévedne, és ha tévedne, már minden isteni tekintélyen kívül esnék, és mint ilyen, önmaga önmagát tenné semmivé. De mi, ismét mondom, nemes büszkeséggel nézünk a jövőbe is, mert tudjuk, hogy amint a múlt tévedést felmutatni nem képes, úgy a jövő se kérkedend ily lehetetlen fölfödözéssel.

Egy más alkalommal pedig Krisztus Urunk eképen szólt szent Péterhez: „Péter, Péter, a sátán kikért titeket, hogy megrostálna, mint a búzát, de én könyörögtem érted, hogy a te hited meg ne fogyatkozzék, és te valamikor megtérvén, atyádfiait megerősítetd.“¹⁾ Az egyházatyák szerint ez ígélet is, nemcsak szent Péterre, de minden utódaira is vonatkozik, annál is inkább, mert az idézett ígéletben a jövőre is történik hivatkozás. Jézus könyörgött a Pápáért, hogy hitében meg ne fogyatkozzék, sőt az ördög által megkísértett és ne-

¹⁾ Lukács 22. 32.

talán ingadozó társait, a többi püspököket is, a szent hitben megerősítse. Jézus imádkozott a Pápa szilárdságáért, és Jézus imája meghallgatva nem lett volna? ezt feltenni annyi, mint Jézust megkáromolni. Valóban a Pápánál van az igaz hit, ő erősíti meg ingadozó atyafiait. Már most miképen történhetnék ez, ha ő maga is tévelyben lehetne? miképen állana fenn az egyház, ha Jézus megtúrta volna, hogy a pokol hatalmai rajta erőt vegyenek? Igen, Krisztus Urunk imája meg lett hallgatva; a Pápák hitén a pokol erői hatalmat nem vettek soha, és nem fognak venni soha; nálok az igazság, velök az egyház, ők a hit- és erkölcsszabályokban csalatkozhatatlanok.

Tekintsük a tévmentességi tant, melytől némelyek mint a tűztől, elég botorul félnek, még közelebbről.

Test és lélekből állunk. Test szerint a külvilághoz fűzetünk és a világi gondok, ügyek által vagyunk lenyűgözve, melyekben illetékes bíránk a törvényes hatóság. Lélekben Istenhez vagyunk csatolva, következőleg, lelki ügyekben egyedül Isten, és különösen az őt képviselő római szentséges Pápák illetékes bíráink.

A világi ügyekben, ha valamely kérdéses ügy merül föl, eldöntés végett az a bíró ítélete alá bocsáttatik. Ha a peres felek az ítélettel megelégedve nincsenek, úgy ügyöket fellebbezik, és pedig egészen a legfelsőbb tekin-

télyig, és annak határozatait, mint javíthatlant, fogadják el. Tehát a legfelsőbb ítélőbíró, mint a kitől fellebbezés nincs, már a polgári törvénykezés terén is, a csalatkozhatlanság egy bizonyos nemével övedzi körül magát, mikor ítéletét kimondja.

A hittudósok között is merülhet föl a hit és erkölcs dolgaiban valamely kérdés, mely felől tisztában nincsenek, a kérdéses ügy ilyenkor eldöntés végett egész a legfelsőbb bíróig, Jézus helytartójáig vitetik. Már most csak ezt kértem: miután a polgári törvénykezés terén a legfelsőbb bírótól fellebbezés nincs, miután ítélete módosítást nem tűr, hát épen az egyházi legfelsőbb bíró, Krisztus Urunk helytartója, a Pápa ítélete lenne, mely módosítás alá esik? Épen nem! és annál kevésbé, mert az egyház, különösen pedig a Pápa, először mint törvényes bíró, de másodszor Jézusnak mint helytartója, isteni ígéret szerint, valamikor ünnepélyességgel nyilatkozik a föld kekségén élő hívekhez, már a Szentírás tanúsága, de az ész követelménye szerint is, a Szentlélek különös kegyelésének örvend.

Továbbá a világi bíró, csak jogkörébe vágó ügyekről mondhat kötelező ítéletet; hasonlókép a római Pápának is meg van határozva köre, melyet neki átlépni nem szabad. És e kör? Krisztus Urunk által kijelentett és az

apostolok által hirdetett legszentebb tant, a hit és erkölcs-szabályokat, életünknek mint zsinórmértékét, foglalja magában. Ezen körből tehát a természettan, természetrajz, történelem, mennyiségtan és más efféle tudományok ki vannak zárva. Ezekben a Pápa, mint tudós írhat, vagy beszélhet, és téves nézetei mindig lehetnek; de nem tévedhet soha, mikor a hit és erkölcs-szabályokat kutatja. Tekintsünk az iskolás-gyermekek kis katekizmusába, ott találjuk Jézusnak hit és erkölcsstanát égi tisztasággal közölve, ezek képezik tárgyát a csalatkozhatlanságnak, ezek a bástyák, melyeket a Pápa át nem léphet, ezekben mondjuk a Pápát csalatkozhatatlannak.

Ezek nyomán könnyű megérteni, hogy Isten a Pápa által nem nyilatkoztat ki valami újat, hanem általa a hitletéteményt őrzi és értelmezi.

De azt mondja valaki: csak az Isten lehet csalatkozhatatlan és nem a Pápa, aki ember, aki csak úgy eszik kenyeret, mint én! Igen, a Pápa hasonlóképen ember, aki csak úgy eszik kenyeret, mint én, és azért is, ő nem mint ember csalatkozhatatlan, hanem mint Pápa; hogy szabatosabban szóljak, a Pápában is Isten a csalatkozhatatlan. Tehát mi, a Pápát midőn csalatkozhatatlannak hisszük és hirdetjük, legkevésbé istenítjük; miként ezt ellenségeink barom felfogással rólunk regélik. De te-

kintsük csak a gyóntatóatyát, midőn Jézus parancsa szerint a bünöktől feloldoz, ő akkor nem mint ember, hanem mint Atya, Jézusnak képviselője, Istentől nyert hatalommal oldoz föl. Itt is a tulajdonképi feloldozó, bűnbocsátó az Isten; azért, midőn a gyóntatóatyának feloldozó, bűnbocsátó hatalmát hisszük, isteníjük-e mi őt?

Ha szabad hasonlattal élnem, a Pápa, mikor a hit és erkölcs dolgaiban kutat és csalatkozhatlan tekintélylyel nyilatkozik; a gyóntatóatyá, mikor bűnöket bocsát: körülbelül olyanok, mint valamely eszköz az ember kezében, melylyel bizonyos célt akar elérni. Amint itt tulajdonképen az ember az, ki az eszköz által a hatást létre hozza: úgy ott Isten helytartója, a Pápa által nyilatkozik csalatkozhatlan tekintélylyel, és a pap által oldoz föl, bocsátja meg, ha töredelmesek vagyunk, bűneinket.

Továbbá, valamint a világi birónak ítélete jogerővel csak akkor bir, ha ünnepélyességgel van kimondva: úgy a Pápának határozata is csak akkor kötelező, vagyis csak akkor csalatkozhatlan, ha **s z e n t P é t e r s z é k é r ő l**, mint atya fiaihoz, az egész földön élő kereszténységhez ünnepélyességgel szól; és pedig azon határozott szándékkal, hogy az, mit a hit és erkölcs dolgaiban ad elő, kinyilatkoztatott igazságnak tartassék.

E szerint tehát a Pápa, ha magán körökben szól,

vagy csak egy földrész, például Európa hiveit tanítja, mint magán személy tévedhet, sőt eretnek nézetei is lehetnek ; de nem tévedhet mint főpásztor, mikor Péter székéről, mint legfőbb tanító, az egész nyájhoz szól. A csalatkozhatlansági előjog ugyanis, nem a Pápa kedvéért, de az egyház üdvéért van adva. Továbbá a Pápa, ha székéről lemond, magától értetik, hogy akkor csalatkozhatlansági előjogát elveszti, mivel e jog nem a Pápa személye, de hivatalához van csatolva.

Ime a pápai tévmentesség nem oly észellenes, de nem is oly veszélyes, mint némelyek tudatlanságból, mások pedig rossz akaratból nagy hű-hóval handabandázzák ; sőt a csalatkozhatlanság tana a legészszerűbb, és különösen korunkban a legüdvösebb. Miért? kevés türelmet kérek, és azt is elmondom.

IV.

A pápai csalatkozhatlanság szüksége.

Volt-e szükség arra, hogy Jézus a Pápákat a hit és erkölcs dolgaiban csalatkozhatlanokká tegye? A feltett kérdésre könnyű a felelet, ha meggondoljuk, hogy a kereszténység történelmében a hit és erkölcsökről szóló ta-

nok körül már 1872-ig is, hány vitás kérdés merült föl, hányszor a legelágazóbbak voltak a vélemények, még a legtudományosabban képzett és legszentebb életű egyházi atyák között is. De hányan voltak, kik az egyházat saját romlott erkölcsi életökkel akarták összhangzatba hozni. Tekintsük a negyedik században az eretnek Ariust, ki hígvelejűségével azt gondolta ki, hogy Krisztus Urunk nem volt Isten, hanem csak legjelesebb teremtmény. És ezen eretnekség annyira elterjedt, hogy szent Jeromos szerint: bámulva vette észre a világ, hogy arianus. Sokan már ekkor, a római katholika egyháznak bukását regélgették. Vajjon mi szabadította meg, már ekkor is, Jézus egyházát a bukástól? Mi egyéb, mint a legerősebb kőszál, a pápai tévmentesség! Később Pelagius, Nestorius, Eutyches, majd Bruis Péter, Viclef János, Husz János, hogy másokat ne említsek, az apáca-szöktető Luther Márton, Zwingli Ulrik, a hithagyó Calvin János, Saint Simon, Laménais Ferenc, legujabban Döllinger léptek föl, szakadást törekedvén tévtanaikkal Jézus egyházában előidézni; de többet mondok, az egyházat egyéni nézeteik szerint átídomítani. Ismét kérдем: mi szabadította meg, és szabadítja meg ma is az üdvözítő egyházat az átalakulástól és ezzel a bukástól? mi egyéb, mint a legerősebb szikla, a pápai tévmentesség! Igen, Krisztus Urunk előre látta,

hogy számos hamis próféták fognak támadni, sőt még a papok között is leendnek olyanok, kik Krisztus Urunk szent tanai helyett, hamis tanokkal, saját agyrémeikkel fognak a nép ámitására föllépni. Előre látta még a világi hatalmak hivatlan, jogtalan beavatkozásait, egyházfői szerepeit, melyeket mint Angolország királya, Poroszország császára, Oroszország cárja és egyéb mások, játszani akarnak. Tekintve mindezen vakmerőségeket, nem-e szükséges, hogy legyen az egyháznak egy közös feje, és pedig oly feje, kire a világ tengerén, a tévedések halállal fenyegető hullámai között is, mint mentőszerre, figyelmünk irányozva legyen, ki, mint közös atyánk, az igaz hit és tiszta erkölcsöt csalatkozhatlan tekintélylyel adja elő?

De valaki az egyetemes zsinat csalatkozhatlanságára hivatkozik, és azt elegendőnek véli. Az egyetemes zsinatot illetőleg azt mondom: amint voltak idők, melyekben az egyetemes zsinatok megtartása lehetetlen volt, úgy egyházunkra ezután is következhetnek oly vészteljes idők, melyekben a püspökök gyülekezete lehetetlenné válna. Tekintsük csak a legutolsó egyetemes zsinatot, lám az orosz cár embertelen zsarnoksága miatt, a lengyel püspökök ezen se jelenhettek meg; de mi több, a legutóbbi egyetemes zsinat üléseit se folytathatta, nem, mert időközben Viktor Manó, Olaszország királya, mint rabló, meg-

szállta Rómát. Ily szomorú körülmények között, csupán az egyetemes zsinat csalatkozhatlansága elegendő-e?

Már most, miután egyrésről a hívek között is mérülhet fel oly kérdés, melynek megoldása egyetemes zsinatot nem várhat, másrésről, miután csupán az egyetemes zsinat az egyház teljes szükségleteinek meg nem felelhet, hiszen gyakran egyetemes zsinatok se tarthatók: kihez forduljunk, midőn Istentől kijelentett, de hitágazat alakjában elő nem adott valamely igazságot keresünk? Vajjon a hamis prófétákhoz, milyenek: Döllinger, Wollmann, Michaelis, kiktől az apostol óva int, mondván: „Voltak azonban hamis próféták a nép között, amint közöttetek is lesznek hazug tanítók, kik veszedelmes szakadásokat hoznak be, és azt, ki őket megváltotta, az Urat megtagadják, hirtelen veszedelmet hozván magukra. ¹⁾ Krisztus Urunk eleve látta a küzdő egyháznak jövő harcait, azért, hogy annak fönmaradását, tanainak szeplőtelenységét a pokol hatalmai ellen biztosítsa, hogy szükségleteinek mindenben és minden körülmények között eleget tegyen: az egyházat a pápai csalatkozhatlan hivatal által mindenkorra biztosítania kellett.

¹⁾ II. Péter 2. 1.

V.

A pápai csalatkozhatlanság katholicitása, vagyis átalánossága.

A Pápák, mint az isteni intézménynek őrei, a hit és erkölcsökről szóló dolgokban csalatkozhatlansági előjogukról mindig meg voltak győződve — a Pápák ugyanis szent Pétertől kezdve, minden adott alkalommal érvényesítették e jogukat; de másrésről a Pápának csalatkozhatlansága minden századon át, elkezdve az apostoloktól és azok közvetlen tanítványaitól, Ignác- és Polycarptól, a keresztény világnak meggyőződése volt.

Rövidség okáért csak egy példát hozok föl. A kereszténység első századában, a korinthusi egyházközségben jelentékeny zavar, sőt szakadás támadt, melynek a hit szellemébeni elintézésére maguk a korinthusi hívek, nem az üdvözítő által is kitűnően kedvelt szent János apostolhoz, ki még akkor közelökben élt, hanem szent Kelemen római Pápához (91 — 103) fordultak, ki is, korinthusiakhoz intézett legnagyobb bölcsesség, leggyengédebb kimélet, és mégis határozott komolysággal írt levelében, a zavart és ezzel a szakadást beszüntette.

Ime már a legkorábbi időkben is a híveknek, habár a legtávolabbi helyeket lakták is, figyelmök Rómára volt intézve, ügyök elintézését a Pápától várták, és a Pápa döntvényeit, mint megmásíthatlant fogadták el.

A pápai tévmentesség előharcosaiul szent Iraeneus († 202), szent Cyprián († 258), szent Jeromos († 420), szent Ágoston († 430), Szent Leo († 461) és más egyházatyáknak roppant serege tűnik föl a kereszténységnek egén.

De nem is lehet az egész egyháztörténelemben csak egyetlen-egy esetet is felhozni, melyben a Pápának, a hit és erkölcs szabályaiban mondott döntvényei, az egész egyházra kötelező erővel nem bírtak volna, s melyben az egész világnak püspöki kara épen úgy egyet nem értett volna, mint egyetértettek 1854-ben, mikor IX-dik Pius atyánk által a boldogságos Szűz szeplőtelen fogantatásáról szóló tan, hitágazati méltóságra emeltetett. Szent Pétertől kezdve egész napjainkig, mindazon tévelyek, melyek a Pápák által elítéltettek, mindig olyanoknak tartattak: a szent életű férfiak, kiket ők a szentek közé soroltak, mindenkor és minden ellenmondás nélkül, szenteknek tiszteltettek. A pápai csalatkozhatlanságot tehát, melyet mindenki, minden időben és mindenütt hitt, istenileg kinyilatkoztatott tannak kell tekintenünk. A pápai család-

kozhatlanságról szóló tan azonban, csak a legközelebbi vatikáni szent zsinatban lett korszerűleg hitágazati méltóságra emelve.

Az élő Istennek tehát, valamint minden egyéb ki nyilatkoztatott tanát, úgy a csalatkozhatlanságról szóló tant is, mint hitágazatot, mely Urunk, Üdvözítőnk dicsőségére, a kath. vallás felmagasztalására, és a keresztény népek üdvösségére kijelentegett — a legodaengedőbb szívvél tartozunk elfogadni, de egész hódolattal el is fogadjuk. A ki pedig az egyháznak, amint bármely hitágazatát, vagy a most említettem kijelentett hitágazatot, bármely oknál fogva elfogadni vonakodnék, mitől ments meg Isten, az már többé nem római katolikus, az Jézus igaz egyházából kizártnak tekintetik.

VI.

A csalatkozhatlansági tan korszerűsége.

Hogy a pápai tévmentességnek, mint hitágazatnak, korszerűségét átláthassuk, szükség, hogy egyházunknak történetét, nevezetesen pedig az ellene intézett üldözéseket szabatos figyelmünkre méltassuk.

A három első század a legvérlázítóbb üldözésnek korszaka; de a nyers erőszak még se szülhette a várt

eredményt, az emberi nemnek pogánynya alkotását, nem, mert a vértanuk vérétől ázott föld a legbujábban termé elő az új hitbajnokokat. Egy legyilkolt keresztény helyett lett száz előharcos, kik Jézus szent keresztje árnyékában enyhet lelve, fennhangon kiáltották: én keresztény vagyok, én Jézust, az élő Isten egyszülött Fiát imádom!

A középkor a hírbedt hitújítók korszaka; ők mámoros önkívületökben lábbal tiportak és tiportattak mindent mi szent; ők romboltak, de nem építettek; ők az emberinem kebeléből részben kirabolták a boldogító hitet; ők a jámbor lelkeket a hitetlenség és ezzel a boldogtalanság örvényébe taszították.

A szabadgondolkodás elhintett magvai, ma termik meg a legfanyarabb gyümölcsöt — a hitetlenséget, az ész istenítését. Ma bejárhatjuk a királyok palotáit, be a koldúsok kunyhóit, és csaknem mindenütt a hitetlenség vészangyalára akadunk. Ma Krisztus Urunknak az isteni és felebaráti kettős szeretetparancsa, már csaknem pusztaszó és semmi egyéb.

„Sok ideje mult annak — írja az apostoli buzgó-ságu Püspök — hogy a hitetlenség Jézus egyháza ellen dühöng; századoktól fogva forr ezen düh, de ily nyiltan csak most tér a síkra; most, midőn már minden, maga a polgári tekintély is, hatalmába került; csak most, mikor

semmi álarcra sincs többé szüksége, látjuk tisztán azt, mit eddig homályban láttunk, és eléggé sejteni se valánk képesek.“¹⁾)

Vészteljes felhők borultak egyházunk egére; egyházunk lehetősége még a Nérók korában se tétetett oly kétesse, mint épen napjainkban; egyházunk élet-halál harcot vív.

És kik azok, kikkel az egyháznak szembe kell szállania? A pokol hatalmai, a pokol apostolai — a szabadkőművesek.

Kicsodák azok a szabadkőművesek? A legveszedelmesebb titkos társulatnak tagjai, kik ellenségei mindennek, ami jó, nemes és szent.

És mire törekszenek a szabadkőművesek? Nem kevesebbre, mint az egyház és társadalmak megsemmisítésére, mely kettős cél elérésére: „erőszak, tűz és vas, mérég és tör“ fegyvereik.

És ezen Istentelen szabadkőművesek járma alatt nyög most az emberi társadalom; gyakran a legmagasabb hivatalok általok vannak betöltve.

A szabadkőművesek ördögi kiszámítással magas rangú személyeket, gazdagokat, hercegeket, sőt uralkodókat is iparkodnak maguk közé fölvenni. „Ők — így ír-

¹⁾ Mélt. Jekelfalusy Vince.

nak a szabadkőművesek — a rendre nézve nagyon becsesek: gazdagságuk részint megmérhetlen nagy befolyásuk miatt.“ Azonban, hogy a szabadkőművesek szavaival éljek „a szánnadó hercegek, a nagyok és gazdagok“ előtt a végcélt: minden vallásnak és királyságnak lerontását, gondosan elrejtik; és így a szabadkőművesek a magas rangu személyeket és fejedelmeket arra használják föl, hogy minden titkos vállalatot nevökkel és méltóságukkal elfödjenek, elősegítsenek, vagyis, hogy saját sírjokat megásni segítsenek.

Nyílt titok, hogy többek között a bukott Napoleon, a svéd király, a porosz császár, szabadkőművesek.

A szabadkőművesek rontanak, de nem építenek. Ma már nincs tekintély. És a tekintély tiszteletben nem tartására, a szabadkőművesség befolyása alatt, maguk a kormányok adtak példát, melyek az egyházat tökéletesen lenyűgözni, és politikai felsőbbbségök mellé a vallási uralmat is törekszenek csatolni, uralkodni ugyanis alattvalóiknak nemcsak vagyona, de lelkiismerete fölött is; ez bizonyára a zsarnokságnak legborzasztóbbika, miként ez Török- és Oroszországban csakugyan divatban van. Nálunk is 2-ik József császár, a szinte szabadkőműves, még a hitágazatok ügyeibe is bebozsátkozott, és kénye-kedve szerint azokat nyírálta. Többi között azon tant, mely a bú-

csúkról szól, egészen eltörölte és a körmeneteket, minden áldást, mi több magával Rómával való összeköttetést is betiltotta. Arra is szabályokat hozott, hogy az oltáron, mikor a pap szent miséjét mondja, hány gyertya éghet, hogy a holtakat ne koporsóba, hanem rossz zsákokban temessék el. Hasonló szellemben működött Francia-, Angol-, Spanyol- és Poroszország. Az istentelen 2-ik Frigyes pedig egyeduralmi mámorában egyes tudósokat is, mint Voltaire-t, pénzzel fizetett, hogy az egyház ellen küzdjenek. Voltaire készséggel vette a fejedelmi megbízást, és hozzá is fogott munkájához, a rendszeres üldözéshez. És a fegyver, melylyel harcolt? a leg aljassá b h a z u g s á g. Hogy a róm. kath. egyháznak piszkos rágalmakkal való illette a lehető legnagyobb mérvben eszközöltessék, e szemtelen műre barátjait is felkérte: „Hazudjatok, csak hazudjatok rendre — így nyilatkozik egy barátjához írt levelében — valami mégis csak megmarad belőle.“

Vaknak kellene lenni, vagy legalább nagyon is elfogultnak, ki át nem látná az államoknak veszélyes túlkapásait. A törvénykezésnek illetéktelen határozatai, ugymint: az iskoláknak az egyháztól — a gyermekeknek a keresztény tanítástól — továbbá a házasságnak a szentségtől elválasztása, és egyéb hasonló mozzanatok, mind megannyi

lépést képeznek egy közös cél felé; azaz: az egyházi tekintély lerontása felé, és ennek következtében az államnak az egyház fölötti tökéletes uralma, sőt a vallásnak elölése felé.

A szabadkőművesek bár minden vallás ellen hadat indítottak, de az üldözésnek egyik se annyira céltáblája, mint a róm. kath. egyház; miként ezen észleletet a szabadkőművesség pár év előtt Nápolyban kiadott nyilatkozata is kétségtelenné teszi: „Mi alólirott amerikai, francia, mexikói, német, osztrák és magyar küldöttei a szabad-gondolkozásúak nápolyi gyülekezetének, a következőket valljuk és hirdetjük ki. Tekintve, hogy az Isten létezéséről való tanítás minden zsarnokság és gonoszság kútforrása; tekintve, hogy a katholika egyház az Istennek létezését a leghathatósággal tanítja: ennél fogva alólirottak kötelességüknek tartják a katholika egyházat minden eszközökkel gyökerestől kiirtani.“ Aláírva a nevezett nemzetek képviselői által: Mata mexikói, Lüdeking az egyesült államok részéről, Óváry magyarországi, Reignand franciaországi, Ricciardi olaszországi követek.

Az egyhangu üldözésnek, miért épen a róm. kath. egyház a céltáblája? Miért? Azért, mert míg egyéb vallásfelekezetek a pokol hatalmai által többé vagy kevésbé

meghódítvák, a róm. kath. egyház az a köszál, melyen „a pokol kapui nem vesznek erőt.”

Ez okból a szabadkőművesek befolyása alatti államok, míg minden egyéb vallásfelekezetet kegyelni látszanak, a róm. kath. egyházat kérlelhetlenül üldözik.

Tekintsünk néhány adatot, melyek az államok esztelen magatartását a leghívebben jelzik.

Éjszакnémétország némely hercegségeiben, milyen Braunschweig, bármily számosan legyenek is a katolikus hívek, hogy saját pásztoraik legyenek, a kormány által meg nem engedtetik, hanem protestans plebániákba vannak bekebelezve. Ahol pedig a katolikus papnak működése a kormány által türetek, ott is a kath. pap tökéletesen a protestans lelkész joghatósága alá van helyezve, elannyira, hogy a kath. pap még a szentségeket se szolgáltathatja ki, ha csak arra a protestans pásztor által felhatalmazva nincs; ha pedig ez utóbbi a felhatalmazást megadni vonakodnék, akkor a kath. pap szent hivatalát csak húsz tallérnyi birság terhe alatt végezheti. Vegyes házasságok kivétel nélkül a lutheránus pásztor előtt kötendők. Ha oly kath. pap végezne a hercegség területén bármely egyházi ténykedést, ki erre a kormánytól a megkívántató engedélylyel ellátva nincs: akkor a csendőrök által a határig hurcoltatik.

Az istentelen porosz kormány valóságos irtóhábrút intézett a katolikusok ellen. A szabadkőműves Bismarck hercegnek figyelme még oda is kiterjed, hogy mindazon kath. férfiakat, kik a császári család előtt eddig tiszteletben voltak, gyanúsítsa s meghasonlásba hozza a kormánynyal, és így a császári családot tőlük elidegenítse.

Az olasz parlament, az oktatásügyi miniszter előterjesztésére, az összes olasz egyetemeken levő theologiai karokat feloszlatta.

Az angol bibliatársulat millió és millió példányban szórja a rontott bibliákat és egyéb erkölcsrontó könyveket — és pedig ingyen.

A vallás-tanítás egyáltalán mindenütt megnehezítettett, az áldozárok a vallásoktatástól sok helyen elzártattak.

A köztapasztalat igazolja, hogy már a legkisebb német hercegségek, minden minister, hivatalnok a katolikus hitélet körében kénye, kedve szerint turkál, rendezkedik.

De emberi nyelv mindazon gazságnak elbeszélésére, melyek egyházunk ellen intéztetnek, elégtelen. Ide járul még, hogy a ronda szabadkőművesség romboló irányeszméi, az ugynevezett nemzetközi munkás-egyleteket alkotta, melyek már ekkoráig is annyi bajokat okoztak a

kormányoknak. A kormányok folyton tanácskoznak, miként lehetne a romboló áramlatnak elejét venni, mentőszert mindenütt keresnek, csak ott nem, hol az a legbiztosabban föllelhető, értem a vallásos nevelésben, és pedig a katolikus vallásos nevelésben. Használhatnak a nyers erővel rendelkező kormányok fegyvereket, börtönt, bitófát; megfélemlíthetik bár ők, néhány pillanatra, a lázongókat, de a nyers erővel őket le nem fegyverezhetik. A vallás, és pedig kiválóan a róm. kath. vallás teremt becsületes polgárokat, hű alattvalókat.

Hogy mennyire megromlott már az emberi nem előljáróiban úgy, mint alattvalóiban, mondanom fölösleges. Ahol maga a dolog szól, nincs szavakra szükség. Csak kérdezzük a gazdákat, mit fognak ők cselédjeik felől mondani? Egyhangulag panasz fog ajkaikról elhangzani. Méltán mondhatom, hogy míg a tudományok terén előhaladunk, addig az erkölcsi életben hanyatlunk, siettetjük a pogányság beköszöntését, és ezzel az emberinem enyész-tét. Jól mondja egy tudós: „Mi tartja fenn és össze az emberiséget? Hit, erkölcs, kegyelet, szeretet, eszmék tisztelete, meggyőződések, egyéni önérzet. De épen mindezt semmisíti meg az anyagelvi fölfogás; ez bontja föl a kötelékeket, melyek embert emberhez csatolnak, és a társaság fenállhatását biztosítják. Ha azok oda lesznek, oda

lessz az emberiség. Az emberiség ekkor irtó háborút viselvé maga ellen, mint öngyilkos fogna a föld színpadáról letűnni.“¹⁾

A romboló áramlattal ki szállt mindenkor szembe, ki emelte fel szavát oly határozottan? Ki más, mint mindenkor, a millió és millió hívóknek közös atyja, a Pápa, és a Pápával az egyház! Épen ezért van a Pápa és vele az egész egyház kitéve az irtózatos üldözésnek. Pedig ha a Pápa nincs, ha a róm. kath. egyház nem létezik: akkor már rég önvérében úszik az emberinem; már rég eltűnik a föld színpadáról.

Nemde kemény szavakat mondok? De a dolog valóban úgy áll! Átlátja ezt minden józan gondolkodásu, minden becsületes ember. Ugyanezen meggyőződés adta a legközelebbi berlini országgyűlésen, a protestans Strosser követnek ajkaira, a következő szavakat: „Én tisztellem — úgymond — a kath. egyházat, mert benne az összes kereszténység számára sziklaszilárd alapot látok és azért érdekei mellett mindig kész vagyok síkra szállni.“ Ugyanezen értelemben nyilatkoznak, hogy másokat ne

¹⁾ A materialismus hatásáról. Székfoglaló beszéd. 1859. Greguss Ágoston.

említsek: a protestans Baumstark, és a protestantismusból megtért, és most igen buzgó áldozár Delaporte.

Hogy mennyire romlottunk, nyilvános tények szolgálnak adatul. Palermóban egylet alakult ily cím alatt: „A sá tá n ta nít vá ny a i na k e g y l e t e.” Célja ezen társulatnak Isten és a vallásnak ostromlása s a társadalomból való kiűzése. De vegyük figyelemre azt a sok öngyilkosságot is, melyek napjainkban történni szoktak. Akárhányszor 14—15 éves gyermekek öngyilkosak. Mi a végső ok, mely a szerencsétleneket ily borzasztó lépésre ösztönzi? A felelet igen könnyű!

A világ ezen szerencsétlen áramlatában nem akar most már megnyugodni, míg legalább részben nem sikerül neki a vallásnak szent oltárait felforgatni, s a fejedelmek trónjait darabokra tördelni.

Lásd a sorsot, melyet a valódi szabadkőművesség az uralkodóknak, főrangúaknak valóban szánt: — „Az uralkodóknak, a bigottoknak és a nemességnek, az emberi nemzet ezen engesztelhetlen elleneinek meg kell semmisíttetniök és javaiknak azok között feloszlattatni, kik az ő elmebeli tehetségeik, tudományuk és erényök által egyedül jogosítvák és kötelezvék másokat kormányozni. Az emberi nemzetnek ezen ellenségei iránt minden jogos, és semmi se köteleesség. Igen, minden szabad megsemmisí-

tésökre: erőszak, ravaszság, tűz és vas, méreg és tör; a cél szentesíti az eszközt.“

A szabadkőművesek úgy szeretik a fejedelmeket, gazdagokat, mint farkas a bárányt. Pár évtized alatt is mintegy tíz trón dőlt meg. Igen, az istentelenek szeretnének osztozkodni a vagyonosabbak birtokain. Valóságos rablók!

Az államok, mikor a róm. kath. egyház ellen küzdöttek, akkor maguk alatt vágták a fát. Buzgalmuknak már is ugyancsak isszák levét. Mai nap nincs már tekintély. A tekintély nélküli kormányok, most már utolsó támaszukat egy csoport uszályhordozó, pénz- és hivatalvágyó emberben, rendőrségben, sőt katonai erőben keresik. És a nyers erő megmenti-e őket?

Jelzettem röviden az egyháznak sorsát, jelzettem az üldözéseket, melyeket szenvednie kell. Az egyház oly heves küzdelmet nem vívott soha, mint ma. A vitézkedő egyház ma élet-halál harcát vívja.

Azért — most, mikor Isten feledtetik — most, mikor maguk a kormányok közvetlen és közvetve a róm. kath. egyháznak, mint igaz egyháznak lerontására vállalkoznak — most, mikor a püspökök apostoli buzgalmuk miatt miniszteri tanács elé hurcoltatnak — most, mikor a hitbuzgó papok hivatalaikból elmozdítottak, vagy legalább rútol sérelmeztetnek, azok pedig, kik Judás szerepét játsszák, kitüntetésekkel halmoztatnak el — most, mikor a zsidók és szabadkőművesség választóvízében fördött lutheránusok és kálvinisták által katolikus cég alatt szerkesztett babonás iratok a ponyvákön árultatnak — most, mikor a vallás dolgairól olyanok is vitatkoznak, kik bár magukat felvilágosodottaknak, bölcseknek hiszik, de a kis kathekizmus azon kérdésére se tudnának szabatosan megfelelni: „Mit tesz keresztény katolikus módon hinni?” — Most, mikor a katolikus tanok rútol elferdítetnek — most, mikor egyes népboldogítók, hogy helyesebben mondjam népbolondítók, még az országgyűlés termeiben is, a nép nevében oly szemtelenül hazudnak — most, mikor a rossz lelkűek a korlátolt értelmű népet ál-

okoskodásaikkal tévutakra törekszenek vezetni — most, mikor a rablásra, maguk a fejedelmek adnak példát, mint Viktor Manó, Olaszország királya, ki szent Péter örökségét hatalommal sajátította el — most, mikor a nincsentelenek háborút indítanak a vagyonosok ellen — most, mikor a világnak romlott fia i örületes önkivületekben, minden isteni és emberi tekintélyen túlteszik magukat — most, mikor a titkos társulatok ördögileg cselet vetve, vetekedve küzdenek az oltárok szétrombolásán és a trónok felforgatásán — most, mondom, a szenvedélyek fékvesztett hullámai között, az egész emberi nemzetre valódi mennyei jótétemény, ha egy felsőbb isteni tekintély sziklaként emelkedik ki; egy felsőbb isteni tekintély, mondom, mely a szentírás és szent hagyományokat tévmentesen magyarázza, mely a hit és erény útját csalatkozhatlan tekintélylyel jelöli ki, mely a bűnt épen úgy rója meg a fejedelmekben, mint az alattvalókban.

Istennek valódi jótéteménye tehát az emberi nemzetre nézve a pápai csalatkozhatlanság; a jótétemény, az áldás pedig soha sem volt korszerűtlen: következőleg a csalatkozhatlanság tana is, mely most már, mint hitágazat hirdettetik, nem hogy nem korszerű, sőt az uralomkorszak ezen páratlan korszakában, oly veszélyteljes időkben, melyeket élünk, és melyeket élni fogunk, a legkorszerűbb!

De azt mondják, hogy a csalatkozhatlansági tannak, mint hitágazatnak hirdetése, az államokra veszélyes. Veszélyes? Isteni áldás, isteni jótétemény az államokra, úgy nem veszélyes, mint nem veszélyes a vízben fuldoklóra a mentő-deszka, mely őt a halál markából kiszabadítja. A tévmentességi tan veszélyes? Igen, veszélyes a rablókra, gyilkosokra, népámitókra, hazugokra, istentelenekre, szóval a sunda életűekre. És miért? Azért, mert a Pápa, mint Jézus helytartója, mint az igaz egyház főpásztora, főpapi döntvényei által a rablást, gyilkolást, ámitást, hazugságot, istentelenséget, szóval a piszkos életet nem szentesíti. De olyan emberre, kinek legfőbb kincse a becsület, a pápai tévmentesség veszélyes soha nem lehet. A székesfehérvári püspök és mások, a nevezett tant egész ünnepélylyel hirdették ki; nem oly engedelmesek, jó alattvalók még mindig az említett püspökök hívei? Vagy talán, adót most már nem fizetnek? Nem katonáskodnak? A közterheket nem viselik? Az államokra a szabadkőművesek és idétlen teremtményeik veszélyesek — nem a róm. kath. egyház, mely az igazságnak oszlopa és erőssége.

Hogy a Pápa csalatkozhatlan tanítói hivatalában csakugyan hamisítlan igazságot kapunk, erről kételyünk soha nem lehet. „Maglehet — így ír a nagy tudományu Stolz Albán — hogy ez az utolsó zsinat, melyet egy-

általában tartani lehetett. A világ vége előtt oly nagy lesz a szakadás, és Krisztus megtagadása, hogy — a szentírás szerint — elpártolnának a kiválasztottak is, ha lehetséges volna. Azon rémséges időkben, mikor oly nagy lesz Krisztus ellen a pártütés, mikor új módokat fognak kigondolni a keresztények elcsábítására, a kath. ember nem várakozhatik zsinatra, ennél fogva maga a zsinat a Pápához utalja, hogy úgy vegye határozatait, mintha maga a zsinat adná ki. Én nem vagyok próféta, hanem lehetséges, hogy a világ végétől messze nem vagyunk, valamint bizonyosan jön a halál, ép úgy megérkezik a világ vége is.“

Egyházunk ellenségei feledik, mit a Megváltó az apostolok fejedelmének mondott: „És én mondom neked, hogy te Péter vagy, és e kőszálon fogom építeni anyaszentegyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta.“ Azt hiszik, hogy a mit Isten alkotott, ők leronthatják. Pedig ez nem lehet; Isten ellen intézett minden küzdelem haszontalan. Egyházunknak, csalatkozhatlan Pápájával csak akkor lesz vége, mikor a világ vége be fog következni.

Hogy üdvünket biztosítsuk, hogy az emberi nemnek romlására mi is közre ne működjünk, tántoríthatla-

nul ragaszkodjunk egyházunkhoz, csalatkozhatlan Pápánkhoz.

Az apostol intelmével zárom be soraimat: „Józanok legyetek és vigyázatok, mert a ti ellenségetek, az ördög, mint ordító oroszlán, körül jár, keresvén a kit elnyeljen; kinek erős hittel álljatok ellen.“¹⁾

¹⁾ I. Péter 5. 8, 9.

TARTALOM.

	Lap
I. Jézus apostolokat választ	3
II. Jézus Pétert az egyház fejévé teszi	5
III. A pápai csalatkozhatlanság	7
IV. A pápai csalatkozhatlanság szüksége	16
V. A pápai csalatkozhatlanság katholicitása, vagyis átalánossága	20
VI. A csalatkozhatlansági tan korszerűsége	22

KECSKEMÉTEN,
NYOMATOTT SZILÁDY KÁROLY FIÁNÁL.

1872.